

1–4 → Orunia Górna-Gdańsk Południe

Wąwóz Potoku Kowalskiego przyroda & rekreacja → dla Kochających bliskość natury	1
54°18′38.0″N 18°34′52.8″E	
Dojazd → przystanek Olimpijska autobus 213 – od ulicy Ofiar Grudnia 70; przystanek Osiedle Świętokrzyskie autobus 256 – od ulicy Świętokrzyskiej, a następnie pieszo około 20 minut od ulicy Darżłubskiej	
Wąwóz Potoku Kowalskiego to urokliwy przyrodniczy obszar na mapie Gdańska. Otaczające go łąki, zagajniki i trzcinowisko zachęcają do pieszych wędrówek i kontemplacji natury. W rejonie potoku występują rzadkie gatunki ptaków takie jak: żuraw, derkacz, a nawet błotniak stawowy. W składzie drzewostanów przeważają wiekowe buki i dęby. Sam potok, jak nazwa wskazuje, wypływa nieopodal wsi Kowale z łączących się kilku pomniejszych cieków wodnych i mokradeł. Jego długość liczy 3,42 km i wpływa do Potoku Oruńskiego w pobliżu skrzyżowania ulic Beskidzkiej i Karkonoskiej. Wybierając się na pieszą wędrówkę w okolice jaru, warto zobaczyć położone kilkaset metrów wyżej „trzcinowiska”, czyli porastające trzciną zabagnione jeziorko. Alternatywnie nazywa się je Stawem Nenufarów od porastających je lilii wodnych.	

Zbiornik retencyjny Augustowska przyroda & rekreacja → dla lubiących aktywny wypoczynek	2
54°19′11.6″N 18°36′18.2″E <div>rejon ul. Augustowska i Białowieska</div>	
Dojazd → pętla autobusowo-tramwajowa Łostowice Świętokrzyska tramwaje 2, 3, 4, 6, 7 i autobusy 113, 155, 162, 175, 213, 256, 262, 296, T1 , a następnie pieszo około 6 minut	
Zbiornik retencyjny Augustowska położony jest na granicy Łostowic i Ujeściska. W ciągu ostatnich kilku lat teren wokół akwenu zmienił się dynamicznie, stając się idealnym miejscem rekreacji dla mieszkańców w każdym wieku. Znajdziemy tutaj dwa place zabaw, linarium, siłownię zewnętrzną, boisko do koszykówki i piłki nożnej, a także wybieg dla psów. Wiele z tych przedsięwzięć zrealizowano dzięki zaangażowaniu mieszkańców i dofinansowaniu z Budżetu Obywatelskiego. Przy alejce spacerowej wokół zbiornika retencyjnego znajduje się Gaj Ojców i Matek, w którym corocznie gdańscy rodzice sadzą drzewo z gatunku platana klonolistnego. Nieopodal każdej sadzonki ulokowany jest także kamień z tablicą pamiątkową, na której znajdziemy takie informacje jak: liczba dzieci narodzona w danym roku oraz dwa najpopularniejsze imiona nadawane dla dziewczynkom i chłopcom. Zielony gaj jest inicjatywą mieszkańców i nawiązuje do tradycji sadzenia drzewa przez ojca na pamiątkę narodzin dziecka.	

Dawny obóz karny dla funkcjonariuszy SS i policji (Strafvollzugslager der SS und Polizei Danzig-Matzkau) historia & zabytki → dla poszukujących śladów historii	3
54°18′42″N 18°36′50″E <div>okolice ulicy Starogardzkiej</div>	
Dojazd → przystanek Bartnica 01 autobus 189, 175 , a następnie pieszo około 10 min	
Ze względu na narzucony Traktatem Wersalskim zakaz stacjonowania wojsk na terenie Wolnego Miasta Gdańsk, od lata 1939 roku w miejscowości Maćkowsy zaczęto potajemnie wznosić obóz wojskowy. Składał się z 45 baraków, w których mieściły się koszary dla żołnierzy, biura, obiekty gospodarcze oraz hala sportowa. Dwa lata później z Dachau przeniesiono tu obóz karny dla funkcjonariuszy, którzy postępowali wbrew regulaminowi lub ich zachowanie zostało uznane za nieobyczajne. Można było tam trafić za kradzieże, nieposłuszeństwo czy dezerację, ale też za orientację homoseksualną. W obozie jednocześnie mogło przebywać około 2 tys. więźniów, których zatrudniano do pracy w lokalnych fabrykach i zakładach. Przed nadejściem Armii Czerwonej, w lutym 1945 roku, więźniów przeniesiono do Niemiec. Po zdobyciu Gdańska zabudowania obozu wykorzystywane były jako areszt przez NKWD. Później budynek przez lata służyły jako magazyny wojskowe i milicyjne. Część z nich użytkowana była przez różne miejskie przedsiębiorstwa, ale z czasem została rozebrana. Do dziś zachowały się betonowe umocnienia terenu oraz nieliczne pozostałości zabudowań.	

Obszar dawnej Spółdzielni Mleczarskiej Maćkowsy historia & zabytki → dla łowców przygód oraz poszukujących śladów historii	4
54°18′24.4″N 18°36′56.8″E <div>ul. Bartnica 1</div>	
Dojazd → przystanek Bartnica 01 autobus 189, 175	
*przy okazji warto przejechać się ulicą Przemian, gdzie częściowo występuje przedwojenna zabudowa wsi Maćkowsy	
**udając się na wycieczkę pieszą lub rowerową w okolicy, warto odwiedzić dawny Park Ferberów (wystarczy zjechać polno-lesną ścieżką – przedłużenie Bartniczej – w stronę Traktu św. Wojciecha). Znajdziemy tam urokliwe stawy, dom, w którym mieściła się gospoda „Trzy Świńskie Łby” (obecnie przedszkole), i ruiny dawnej wieży widokowej.	
Pierwszy gdański zakład mleczarski powstał w latach 50. we Wrzeszczu przy ul. Grunwaldzkiej, w rejonie dzisiejszej Galerii Bałtyckiej. Z powodu braku możliwości rozbudowy zakładu w środku miasta, produkcję przeniesiono do miejscowości Maćkowsy, która w 1973 roku została włączona w obszar administracyjny Gdańska. Uroczyste otwarcie Spółdzielni odbyło się 30 VI 1978. „Maćki” zatrudniały ok. 200 osób i zoapatrywały w nabiał zarówno trójmiejski, jak i pomorski rynek. Najbardziej znanymi produktami były: twaróg klinek, jogurty (jedne z pierwszych w Polsce), mleko acidofilne, mleko UHT, waniliowy serek homogenizowany i śmietana bez dodatku zagęszczaczy. Zakład zakończył działalność w 2017 roku, głównie z powodu braku potrzebnej przestrzeni wśród gęstniejącej wokół sieci osiedli oraz ze względu na stare budynki, niespełniające, współczesnych norm przemysłowych. Zabudowania Spółdzielni Mleczarskiej rozebrano w większości w 2021, pozostawiając jednak charakterystyczny ceglany komin. Jeszcze nie zdecydowano o dalszych losach terenu po dawnej mleczarni.	

Яр Кузнєцького Потокa przyroda & widocznok → dla miłośników przyrody	
54°18′38.0″N 18°34′52.8″E	
Dojazd → Zupinka Olimpijska автобус 213 – від сторони вулиці Ofiar Grudnia 70; зупинка Осідле Свя́токрзискіе автобус 256 – від сторони вулиці Свя́токрзискіе, а далі 20 хвилин пішки; пішки від вулиці Darżłubskiej	
Wąwóz Potoku Kowalskiego-місце з чарівною природою на мапі Гданська. Луги довкола, гаї та очерет заохочують до піших прогулянок та споглядання природи. У районі потоку зустрічаються рідкісні види птахів, такі як: журавель, деркан і навіть ставковий лунь. У складі деревостанів переважають вікові буки і дуби. Сам поток, як виходить з назви, випливає недалеко від села Kowale та зливається з декількома невеликими водотоками і заболоченими угіддями. Його довжина становить 3,42 км і впадає до Орунського Потoku поблизу перетину вулиці Beskidka та Karkonoska. Вирушаючи на пішу прогулянку в околиці Яру, варто побачити розташоване в декількох сотнях метрів вище „очеретник”, тобто заросле очеретом заболочене озеро. Альтернативна назва, став Ненуфаров (через водяні лілії)	

Водосховище Аугустовска природа & відпочинок → для любителів активного відпочинку	
54°19′11.6″N 18°36′18.2″E <div>район вул. Augustowska i Białowieska</div>	
Доїзд → Автобусно-трамвайна петля Łostowice-Świętokrzyska трамвай 2,3,4,6,7, автобуси 113, 155, 162, 175, 213, 256, 262, 296, T1 , а далі 6 хвилин пішки	
Водосховище Августовська розташоване на межі між дільницями Łostowice i Ujeścisko. За останні кілька років територія навколо водойми динамічно змінюється, стаючи ідеальним місцем відпочинку для жителів різного віку. Тут ви знайдете два ігрові майданчики, лінаріум, тренажерний зал під відкритим небом, баскетбольний і футбольний майданчик, місце для вихулу собак. Багато з цих удогідень будеться за рахунок активної участі жителів і фінансується з Громадського Бюджету. На пішохідній алеї навколо водосховища знаходиться Гай батьків і матерів, де щороку гданські батьки садять дерево виду кленового платана. Поруч з молодими деревцями також знаходиться камінь з меморіальною дошкою, на якій ми можемо побачити таку інформацію, як: кількість дітей, народжених в даному році, і два найпопулярніших імені для дівчаток і хлопчиків. Зелений Гай є ініціативою місцевих жителів і сходить до традиції посадки дерева батьком в пам’ять про народження дитини.	

Колишній виправний табір для офіцерів СС і поліції (Strafvollzugslager der SS und Polizei Danzig-Matzkau) Історія & пам'ятки → Для тих, хто шукає сліди історії	
54°18′42″N 18°36′50″E <div>район вулиці Starogardzkiej</div>	
Доїзд → зупинка Bartnica 01 autobus 189, 175 а далі 10 хвилин пішки	
Через нав'язану Версальським договором заборону перебування на території вільного міста Гданськ військ, тасмю, з 1939 року в місті Ма́ккову будувався воєнний табір, який складався з 45 бараків: казарми для солдатів, офіси, господарські об'єкти, а також спортивний зал. Два роки по тому з Дахау сюди був перенесений виправний табір для офіцерів, які діяли проти статуту або їх поведінка була визнана неприемлимою. Таким чином, в табір можна було потрапити за злочинство, непослух або дезертирство, а також за гомосексуальну орієнтацію. Одночасно тут могло перебувати близько 2 тис.ув'язнених, яких наймали для роботи на місцевих заводах і фабриках. До приходу Червоної Армії, в лютому 1945 року, ув'язнених перевели до Німеччини. Після взяття Гданська будівлі табору використовувалися в якості арешту НКВС. Пізніше будівлі роками служили військовими і міліцейськими складами, частина з них використовувалася різними міськими підприємствами, а з часом була знесена. Досі збереглися бетонні укріплення і нечисленні решілки будівель.	

Територія колишнього молочного кооперативу Мацькова Історія & пам'ятки → Для мисливців за пригодами і шукачів слідів історії	
54°18′24.4″N 18°36′56.8″E <div>вул. Bartnica 1</div>	
Доїзд → Зупинка Bartnica 01 автобус 189, 175	
*до речі, варто проїхати вулицею Przemian, де частково зберігалася Довоєнна забудова села Ма́ккову	
**вирушаючи на пішохідну або велосипедну екскурсію в цьому районі, варто відвідати колишній парк Ферберів(просто з'їхати по ґрунтовій лісовій стежці-продовження вулиці Bartniczej – до тракту Святого Войцеха) – ви знайдете чарівні ставки, будинок, в якому розміщувався готель „Три Свинські Лби„ (в данні час дитячий сад) або руїни колишньої оглядової вежі.	
Перший Гданський молочний завод був створений в 50-х роках. У Вжеші на вулиці Грюнвальдській, в районі сучасної Балтійської галереї. Через неможливість розширення заводу в центрі міста, виробництво було перенесено в село Ма́ккову, яке в 1973 році було включене в адміністративний район Гданська. Уроцисте відкриття кооперативу відбулося 30 Червня 1978 року. „Ма́ські” найня-ли близько 200 робітників і поставали молочні продукти як на ринки Триміста, так і на Поморські Ринки. Найбільш відомими продуктами були: сир klinek, одні з перших в Польщі йогурти, молоко acidofilne, УВТ-молоко, ванільний гомогенізований сирок або вершки без додавання загусників. Завод припинив свою діяльність в 2017, в основному через відсутність можливості розширення: через активну будову навколо мережі населених пунктів, а також через будівлі старого типу, які перестають відповідати сучасним стандартам. Будівлі молочного кооперативу були знесені в основному в 2021, але залишилися характерні цегляні димари. Подальша доля ділянки на якій знаходився молочний завод ще не вирішена.	

Кієрунек Напрямок Gdańsk Południe

Mieszkanki i mieszkańcy Gdańska! Oddajemy w Wasze ręce mapę, na której znajdziecie najciekawsze miejsca w dzielnicach Orunia Górna-Gdańsk Południe oraz Ujeścisko-Łostowice. Wybrane przez nas punkty podzieliliśmy na dwie kategorie: przyrodniczo–rekreacyjne oraz historyczno-zabytkowe. Opisałiśmy je, wskazaliśmy ich dokładne lokalizacje, a także sposób dotarcia komunikacją miejską. → Południowe dzielnice naszego miasta skrywają wiele tajemnic oraz oferują fantastyczne miejsca na spacerы i aktywny wypoczynek. Zachęcamy Was do podróży międzydzielnicowych, odkrywania historii i poznawania miejskiej przyrody. Kierunek: Gdańsk Południe – w drogę!

Дорогі мешканці Гданська! Ми переказуємо вам мапу, на якій ви знайдете найцікавіші місця районів Orunia Górna – Gdańsk Południe i Ujestisko-Lostowice. Вибрані нами пункти ми розділили на дві категорії: природно-рекреаційні та культурно-історичні. Ми приготували короткий опис цих місць, їх розташування, а також спосіб у який можна дістатися до них на громадському транспорті. → Південні райони нашого міста приховують багато таємниць та є фантастичними місяцями для прогулянок і активного відпочинку. Ми запрошуємо вас у подорож цими дільницями міста, щоб досліджувати історію та міську природу. Напрямок: Gdańsk Południe-вперед!

GAK.	Fundacja Palma
Концепція і opracowanie merytoryczne: Kalina Krasowska і Natalia Koralewska	
–	
Продукція: Fundacja Palma	
–	
Організатор: Gdański Archipelag Kultury	
–	
Проект: Piotr Paluch	

edukacja do kulturalności	GDAŃSK
	
Wystawa powstała na wydarzenie: Mobilny Dom Kultury 2022 w ramach programu Edukacja do Kultury, Gdańsk	
–	
Projekt finansowany z dotacji Miasta Gdańska	
2022	

5–11 → Ujeścisko-Łostowice

Zbiornik Retencyjny Świętokrzyska II 	5
przyroda & rekreacja → dla lubiących aktywny wypoczynek	
	
54°19′04.2″N 18°34′43.8″E﻿ / ﻿rejon ulic Świętokrzyska, Jaworzniaków, Kazimierza Porębskiego﻿ / 	
	
Dojazd → Przystanek Porębskiego autobus 295 lub Jaworzniaków 02 autobus 115, 262	

Świętokrzyska II jest największym zbiornikiem retencyjnym w Gdańsku – jego obwód liczy 1,3 km, a powierzchnia aż 7,5 ha. Otacza go ścieżka rekreacyjna, a w środku znajdują się dwie zdrzewione wyspy. Ze względu na wielkość, jak i roślinność, zbiornik przyciąga spacerowiczów, biegaczy, miłośników ptaków, a także wędkarzy. To miejsce łęgowe ptaków: perkoza, łyski, kokoszki i łabędzia niemeego, a w porastających brzeg wysokich trawach usłyszymy śpiew trzciniaka. Można tu także łowić ryby – po uzyskaniu pozwolenia Polskiego Związku Wędkarskiego w Gdańsku i łucie szczęcia z wody wylowić można karasia, lina czy okonia. Zachęcamy jednak do połowów zgodnie z etyką prawdziwego wędkarza – najważniejszy jest relaks i odpoczynek. Okolice zbiornika są bardzo dobrym miejscem na aktywny wypoczynek – znajdziemy tutaj plac zabaw z tyrolką i linarium, siłownię zewnętrzną, boisko sportowe, stoliki do grania w szachy i zadaszone altanki idealne na wakacyjny piknik. Warto wybrać się na wędrówkę ścieżką biegnącą wzdłuż potoku nad sąsiadujący Zbiornik Świętokrzyska I. Oba akweny, jak i otaczające je tereny, wchodzą w obszar projektowanego właśnie Parku Południowego, który ma być drugim co do wielkości parkiem miejskim w Gdańsku (największy to Park Reagana).

Dwór Zakoniczyn 	6
historia & zabytki → dla ceniących dawną architekturę	
	
54°19′23.8″N 18°34′47.9″E﻿ / ﻿ul. Wieżycka 40﻿ / 	
	
Dojazd → przystanek Wieżycka 01 autobus 256, 255, 262, 295, 155 , a następnie pieszo ulicą Wieżycką około 10 minut	

Dwór przy ul. Wieżyckiej 40 powstał w 2 pol. XIX wieku, jednak stoi on prawdopodobnie w miejscu, czy wręcz na fundamentach, starszego budynku. Budynek dworu wzniesiono w stylu neoklasycyistycznym, na planie zbliżonym do prostokątnego, z nieznacznie wyższą partią środkową. Ryzalit (wysunięty do przodu moduł) w części centralnej, mieszczący reprezentacyjne wejście ze schodami od strony parku, wyposażony jest w duże przeszklenie zakończone półkolistie. Dekorację elewacji stanowią elementy wykonane w strukturze muru i pokryte tynkiem, jak pilastry i gzymsy, a także piękne detale ceramiczne: fryzy, głowice pilastrów, obramienia okien czy płycin z rozetami. Wnętrze dworu uległo dewastacji wiosną 1945 roku, potem, ze względu na funkcjonowanie PGR-u, było przebudowywane. Szczęśliwie jednak przetrwały gipsowe sztukaterie. W 2018 roku całe założenie zostało wpisane do Pomorskiego Rejestru Zabytków: dwór, park, wieża trafostacji (z 1910 roku) oraz historyczny układ dróg z zachowanymi drzewami, dawniej biegnącymi wzdłuż alei. W planach jest przeprowadzenie rewitalizacji i zmiana funkcji obiektu na przedszkole.

Kozacza Góra 	7
historia & rekreacja → dla fanów panoramicznych widoków	
	
54°19′25.9″N 18°35′51.6″E﻿ / ﻿rejon ulic: Orłąt Lwowskich i Łódzkiej﻿ / 	
	
Dojazd → pętla autobusowo-tramwajowa Łostowice Świętokrzyska tramwaje 2, 3, 4, 6, 7, autobusy 113, 155, 162, 175, 213, 256, 262, 296, T1 , a następnie pieszo około 10 minut	

Kozacza Góra (Kosakenberg) to wzgórze położone na wysokości 77 m n.p.m, pomiędzy Ujeściskiem a Łostowicami, w rejonie skrzyżowania ul. Świętokrzyskiej i Łódzkiej. Miejsce, które pamięta zmagania okresu wojen napoleońskich, dziś jest popularnym punktem widokowym. Nazwa odwołuje się do Kozaków, walczących w służbie armii rosyjskiej, którzy obozowali w tej okolicy w czasie oblężenia Gdańska w 1813 roku. Inna walka, o zachowanie porastającego wzgórze lasu, rozegrała się tu w 2007 roku, tym razem między mieszkańca-mi dzielnicy a inwestorem. W drodze kompromisu udało się zachować 12 ha terenów zielonych. W 2012 roku wytyczono na nich ścieżki, postawiono plac zabaw oraz ogrodzony wybieg dla psów, zaś w 2013 roku wbudowano stalową wieżę widokową o wysokości 17 m, z której rozciąga się imponujący widok na południową część Gdańska.

Punkt Widokowy Wzgórze Luizy 	8
historia & przyroda → dla poszukujących śladów historii	
	
54°19′04.9″N 18°35′42.3″E﻿ / ﻿skrzyżowanie ul. Kampinoskiej z Niepołomicką﻿ / 	
	
Dojazd → przystanek Niepołomnicka 01 autobusy 113, 15, 175, 213, 255, 256, 262, 295 , a następnie pieszo około 10 min	

*udając się na Wzgórze Luizy, warto odwiedzić parafię św. Judy Tadeusza, by zobaczyć oryginał oraz dokładną kopię żelaznego krzyża z 1813 roku, który znajdują się w wnętrzu kościoła (po prawej stronie od wejścia głównego)
**wejście na punkt widokowy jest dość strome – przyda się trekkingowe obuwie

Łostowice mogą pochwalić się niezwykłym pomnikiem, zarówno historii, jak i przyrody. Mowa o WzgórzLuizy (Luisenberg) o wysokości 68 m n.p.m. Inna nazwa wzniesienia to Górką Zielińskich, od nazwiska powojennego właściciela tego terenu. Do dziś rosną tam pomnikowe drzewa – 250-letnie dęby. Pierwotna nazwa wzgórza powstała na cześć królowej Luizy Pruskiej, czyli żony króla Prus, Fryderyka Wilhelma III, która dla swojego narodu była jednocześnie symbolem walki przeciw Napoleonowi i dobrej matki. Urodziła dziewięcioro dzieci, w tym dwóch następców tronu. Na szczycie wzgórza w 1817 roku ustawiono żelazny krzyż ważący ok. 400 kg. Był to pomnik dla dziewięciu oficerów wschodniopruskiej Landeswehry (oddziały pomocnicze złożone z pospolitego ruszenia lub żołnierzy rezerwy), którzy ponieśli śmierć w wyniku krwawych starć w czasie oblężenia Gdańska w 1813 roku. Mimo zmian granic państwowych i upływu czasu, pomnik stał na górze przez ponad 150 lat. Został zniszczony w 1968 roku – na miejscu pozostał tylko kamienny cokół. Elementy krzyża, przez lata przechowane przez jednego z okolicznych mieszkańców, staraniem proboszcza kościoła św. Judy Tadeusza (położonego przy dzisiejszej ul. Świętokrzyskiej), księdza Mieczysława Pikora, i parafian, zostały scalone i umieszczone w fasadzie świątyni. Na cześć proboszcza punkt widokowy na WzgórzLuizy, odsłonięty w 2017 roku, nosi nazwę „Mieczysław”. Z kolei w wnętrzu wspomnianego kościoła znajduje się wierna kopia krzyża autorstwa rzeźbiarza Wawrzyńca Sampa.

Wodosховище Świętokrzyska 2 	9
Przyroda & widocznok → Dla miłośników aktywnego wypoczynku	
	
54°19′04.2″N 18°34′43.8″E﻿ / ﻿pałion wulicъ Świętokrzyska, Jaworzniaków, Kazimierza Porębskiego﻿ / 	
	
Dojazd → Zupinka Porębskiego автобус 295 або Jaworzniaków 02 аавтобус 115, 262	

Świętokrzyska II є найбільшим водосховищем в Gdańsku – його окружість становить 1,3 км, а площа досягає 7,5 га.Його оточує рекреаційна стежка, в центрі – два лісисті острова. Завдяки своїм розмірам і рослинності водойма приваблює пішоходів, бігунів, любителів птахів, а також рибалок. Це місце гніздування птахів: поганка, лисниця, кокошка і німній лебідь, а в зарослих берегах високих трав ми почуємо спів очерету. Тут також можна ловити рибу – після отримання дозволу польського рибальського Союзу в Gdańsku і сприяню долі з води ми виловимо карася, лина або окуня. Тим не менш, ми рекомендуємо вам зайнятися риболовлю відповідно до етики справжнього рибалки – найголовніше-розслабитися і відпочити. Околиці водойми є дуже хорошим місцем для активного відпочинку – тут знаходяться дитячий майданчик , тренажери під відкритим небом, спортивний майданчик, столи для гри в шахи і кригі альтанки які ідеально підходять для пікніків. Варто пройти по стежці вздовж струмка над сусіднім водосховищем Świętokrzyskie I. Обидва водосховища, а також навколишні території входять до складу проєктованого Південного парку, який стане другим за величиною міським парком в Gdańsku (на даний момент найбільшим є парк Reigana).

Садиба Законічин 	10
Історія & пам'ятки → Для тих, хто цінує стару архітектуру	
	
54°19′23.8″N 18°34′47.9″E﻿ / ﻿вул. Wieżycka 40﻿ / 	
	
Dojazd → Зупинка Wieżycka 01 автобус 256, 255, 262, 295, 155 а далі 10 хвилин пішки	

Садиба на вул. Wieżycka, 40 була побудована в 2-й половині 19 століття. Однак він стоїть, ймовірно, на місці, або навіть, на фундаменті, старої будівлі. Будівля садиби зведена в неокласичному стилі, на плані, близькому до прямокутного, з трохи вищою центральною частиною. Ризаліт (висунутий вперед модуль) в центральній частині, знаходиться представницький вхід зі сходами, від сторони парку є велике скління, обрамлене півлком. Прикраси фасаду являють собою елементи, виконані в структурі кладки і покриті штукатуркою, такі як пілястри і карнизи, а також красиві керамічні деталі: фризи, головки пілястрів, віконні рами або планки з розетами. Інтер'єр садиби був зруйнований навесні 1945 року, потім, в часі ПГР був перебудований, проте зберіг гіпсову ліпнину. У 2018 році все приміщення було внесено до Поморського реєстру пам'яток: садиба, парк, вежа трафоста (1910 р.) та історичні плани доріг зі збереженими деревами алеї. У планах-реставрація будівлі і зміна функції об'єкта на дитячий сад.

Козача гора 	11
історія & відпочинок → для любителів панорамних краєвидів	
	
54°19′25.9″N 18°35′51.6″E﻿ / ﻿рејон уллиц: Орлąt Lwowskich і Łódzkiej﻿ / 	
	
Dojazd → Трамвайно-автобусна петля Łostowice-Świętokrzyska трамваї 2, 3, 4, 6, 7, автобуси 113, 155, 162, 175, 213, 256, 262, 296, T1 , а далі 10 хвилин пішки	

Козача гора (Kosakenberg) – це пагорб, розташований на висоті 77 м над рівнем моря, між Ujeścisko і Łostowice, в районі перетину вул. Świętokrzyska і Łódzka. Місце, яке пам'ятає битви за часів Наполеонівських воєн, сьогодні є популярним оглядовим майданчиком. Місце назване саме так через козаків, які перебували на службі російської армії і розбили табір в цьому районі під час облоги Gdańsku в 1813 році. Інша битва, за збереження лісу , розігруалась тут в 2007 році, на цей раз між жителями району та інвестором. Шляхом компромісу вдалося зберегти 12 гектарів зелених насаджень, починаючи з 2012 року було прокладено доріжки, побудовано дитячий майданчик і огорожений вигудл для собак, а в 2013 році була побудована сталева оглядова вежа висотою 17 м, з якої відкривається вражаючий вид на південну частину Gdańska.

Оглядвий Майданчик Пагорб Луїзи 	11
історія & природа → для шукачів слідів історії	
	
54°19′04.9″N 18°35′42.3″E﻿ / ﻿перехрестя вулиць Kampinoska і Niepołomnicką﻿ / 	
	
Dojazd → зупинка Niepołomnicka 01 автобуси, 15, 175, 213, 255, 256, 262, 295 а далі 10 хвилин пішки	

*вирушаючи на пагорб Луїзи, відвідайте парафію Святого Юди ТADEУША, щоб побачити оригінал (праворуч від головного входу до церкви) і точну копію Хреста, який знаходиться всередині храму
**вхід на оглядовий майданчик досить крутий-трекінгове взуття стане в нагоді

Дільниця Łostowice може похвалитися незвичайними пам'ятками, як історії, так і природи. Йдеться про пагорб Луїзи (Luisenberg), висотою 68 м над рівнем моря. Довни там ростуть пам'ятні ДЕРЕВА-250-річні дуби. Пагорб носить назву на честь королеви Луїзи- пруської-дружини короля Пруссії Фрідріха Вільгельма III, яка для своєї нації була одночасно символом боротьби проти Наполеона і доброї матері- вона народила дев'ять дітей, у тому числі двох спадкоємців престолу. На вершині пагорба в 1817 році був встановлений чавунний хрест, що важив біля 400 кг. Це був пам'ятник дев'яти офіцерам wschodniopruskiej Landeswehry (допоміжні загони, що складаються з народного ополчення або солдатів запасу), які загинули в результаті кривавих зіткнень під час облоги Gdańska в 1813 році. Незважаючи на зміну державних кордонів і плинн часу, пам'ятник стояв на горі більше 150 років. Він був зруйнований в 1968 році, на його місці залишилися тільки кам'яний постамент. Елементи Хреста, збережені одним з місцевих жителів, стараннями настоятеля церкви св. ТADEУША ЮДИ (розташованого на сучасній вулиці Świętokrzyskiej), священика Мечислава ПіКОРА, і парafіян, були об'єднані і поміщені в фасад храму. На честь священика оглядовий майданчик на пагорбі Луїзи, відкритий в 2017 році, називається „Мечислав”. У свою чергу, в інтер'єрі церкви Святого ТADEУША ЮДИ знаходиться точна копія Хреста, авторства скульптора Лоренцо САМПА.

Сmentарз Евангеліcki 	9
historia & зabytkи → для poszukujących śladów historii	
	
54°20′05.0″N 18°35′29.0″E﻿ / ﻿vis a vis ul. Cedrowej 64﻿ / 	
	
Dojazd → Przystanek Kielecka 01 autobus 174, 118, 115, 120, 156, 195 lub Przemyska 01 трамвай 2, 3, 4, 6, 7 , а наступнє піешо около 10 минут	

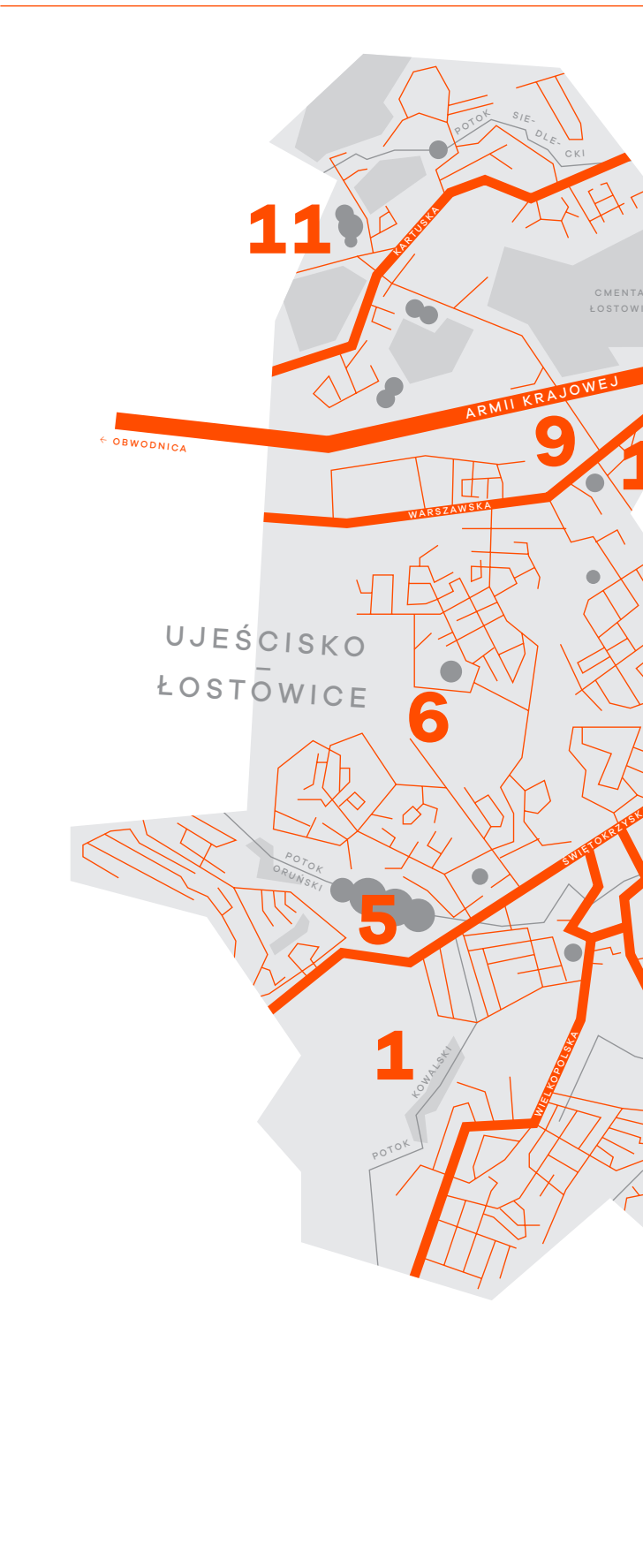
Сmentарз евангеліcki на Ujeścisko (Evangelischer Kirchhof lub Wonneberg Kirchhof) ciagnący się wzdłuż ul. Cedrowej, powstał w XVII wieku, prawdopodobnie równoległe z nieistniejącym już kościołem św. Jerzego, który znajdował się на rogu ulic Cedrowej і Warszawskiej. Przez lata chowano на nim parafian – mieszkańców kilku okolicznych miejscowości. W trakcie walk armii napoleońskiej о zdobywie Gdańska, wiosną 1807 roku, spoczęli tu żołnierze, również polscy, w tym ppłk. Antoni Parys – polski szlachcic herbu Prawdzic, urodzony w 1776 roku w Pacanowie, uczestnik insurekcji kościuszkowskiej, członek polskich legionów we Włoszech pod dowództwem z gen. Henryka Dąbrowskiego. Pochówki odbywały się tam do 1945 roku, а wraz ze zmianą granic państwowych і migracją mieszkańców cmentarz przestał być użytkowany і został formalnie zamknięty w 1961 roku. Do niedawna był zupełnie zapomniany. Obecnie opiekuje się nim pani Aleksandra Wieliczka. W 2017 roku zaczęła oczyszczać teren, по tym jak cmentarz stał się dzikim wysypiskiem, а potem odsłoniła і ustawiła częściowo zagłębione w ziemi nagrobki. Obecnie znajduje się tam ponad 100 uporządkowanych grobów.

Centrum dawnej wsi Ujeścisko 	10
historia & zabytki → dla poszukujących śladów historii	
	
54°20′03.1″N 18°35′30.8″E﻿ / ﻿rejon ulic: Warszawska, Kielecka, Łódzka, Lubelska﻿ / 	
	
Dojazd → Przystanek Kielecka 01 autobus 174, 118, 115, 120, 156, 195 lub Przemyska 01 трамвай 2, 3, 4, 6, 7 і наступнє піешо около 10 минут	

Ślady dawnej wsi Ujeścisko znajdziemy u zbiegu ulic Warszawskiej, Kieleckiej, Łódzkiej і Lubelskiej. Dostrzec je można w zachowanej architekturze budynków mieszkalnych і obiektów użyteczności publicznej. Choć dziś wiele z nich jest przebudowanych, to wciąż stanowią pamiątkі historii, о czym świadczą odsłonięte cegły, żelіwne ogrodzenia czy same brzojy obiektów. Dawniej Ujeścisko było największą і najbardziej znaczącą spóród okolicznych wsi. Zajmowała она તેજіszej subdzielnic: Zaborni, Piekłiska, Wzgórze Mickiewicza oraz obu brzegów Potoku Siedleckiego od Jasienia do Krzyżowników. Pierwotna nazwa, notowana w 1338 roku, brzmiała Mesthin. Już w XIV wieku pojawiła się inna, niemieckojęzyczna – Wonneberg – oznaczająca rozkoszne lub błogie wzgórze. Dzisiejszą nazwę Ujeścisko nadał w 1879 roku historyk Wojciech Kętrzyński. Z przedwojennej zabudowy wsi do dziś przetrwały dawna szkoła wiejska przy ulicy Kieleckiej 8 oraz pastorówka przy ulicy Warszawskiej 52 – niegdyś dom pastora, który służył w kościele ewangelickim św. Jerzego zniszczonym w 1945 r.

Zbiornik Retencyjny Cedrowa і Łabędzia 	11
przyroda & rekreacja → dla spacerowiczów і spacerowiczek	
	
54°20′25.1″N 18°34′50.8″E﻿ / ﻿рајон уллиц: Cedrowa і Łabędzia﻿ / 	
	
Dojazd → Przystanek Lipowa autobus 167, 168, 267 , а наступнє піешо около 10 min	

Zbiorniki Retencyjne Cedrowa і Łabędzia, choć położone są przy głównych traktach miejskich – ulicy Kartuskiej і alei Pawła Adamowicza, nie są łatwe do odnalezienia. Aby do nich trafić należy udać się w głąb osiedli mieszkaniowych. Dookoła obaj jest bardzo zielono, co spодoba się miejskim spacerowicom, którzy lubią odkrywać mało znane miejsca. Zbiornik retencyjny Łabędzia reguluje przepływ wody w Potoku Siedleckim, а jego powierzchnia liczy 1,8 ha. Od północy otaczają go wzgórze, на których znajdują się Rodzinne Ogródki Działkowe (ROD), а od południa nowe osiedle mieszkaniowe. Przy zbiorniku błogie ścieżka spacerowa, jest tam też plac zabaw oraz siłownia zewnętrzna. Podobne wyposażenie, służące rekreacji і aktywnemu wypoczynkowi, znajdziemy przy Zbiorniku Cedrowa. Dodatkowo została wydzielona przestrzeń на grilla z miejscem do siedzenia і stołem. Zbiornik Cedrowa jest nieco mniejszy od sąsiedniego – jego powierzchnia liczy 1 ha. Oba miejskie akweny są przyjaznym miejscem dla wędkarzy.

Євангельське Кладовище 	9
Історія & пам'ятки → для шукачів слідів історії	
	
54°20′05.0″N 18°35′29.0″E﻿ / ﻿навпроти вул. Cedrowej 64﻿ / 	
	
Dojazd → Зупинка Kielecka 01 автобус 174, 118,115, 120, 156, 195 або Przemyska 01 трамвай 2, 3, 4, 6, 7 і далі 10 хвилин пішки	

Євангельський цвинтар в дільниці Ujeścisko – Evangelischer Kirchhof або Wonneberg Kirchhof, що тягнеться вздовж вул. Cedrowa, був побудований в 17 столітті, ймовірно, паралельно з уже неіснуючою церквою св. Єжи, яка знаходилась на розі вулиць Cedrowa та Waszawska. Роками тут ховали парafіян – мешканців кількох прилеглих міст. Під час боїв наполеонівської армії за взяття Gdańska навесні 1807 р. тут були поховані солдати, також польські, у тому числі поручник Антоній Парис — польський шляхтич гербу «Правдзіч», народився в 1776 року в Пащанові, учасник повстання Костюшка, учасник польських легіонів в Італії під командуванням генерала Генрика Домбровського. Поховання тут відбувалися до 1945 року, а зі зміною державних кордонів і міграцією жителів кладовище перестало використовуватися і формально було зачинене в 1961 році. До недавнього часу про нього зовсім не пам'ятали. Нині за ним доглядає пані Олександра Велічка. У 2017 році вона почала розчищати територію після того, як кладовище перетворилося на жаливе сміттєзвалище, потім розчищала та відновлювала частково зашпані надробки. Нині там знаходиться понад 100 упорядкованих могил.

Центр колишнього села Ujeścisko 	10
історія & пам'ятники → для шукачів слідів історії	
	
54°20′03.1″N 18°35′30.8″E﻿ / ﻿рајон вулиць Warszawska, Kielecka, Łódzka, Lubelska﻿ / 	
	
Dojazd → Зупинка Kielecka 01 автобус 174, 118,115, 120, 156, 195 або Przemyska 01 трамвай 2, 3, 4, 6, 7 і далі 10 хвилин пішки	

Залишки колишнього села Ujeścisko можна знайти на перехресті вулиць Warszawskiej, Kieleckiej, Łódzkiej та Lubelskiej – переважно у збереженій архітектурі житлових будинків і будівель громадського призначення. Незважаючи на те, що сьогодні багато з них перебудовано, вони все ще є свідками історії – докази цього можна знайти у відкритій цеглі, чавунний огорожі чи корпусі будівлі. У минулому Ujeścisko було найбільшим і найзначнішим серед навколишніх старих сіл – воно займало території сусідніх підрайонів: Zabornia, Piekłiska, Wzgórze Mickiewicza та обидва береги потоку Siedleckiego від Jasienia до Krzyżownika. Оригінальна назва, записана в 1338 році, була Mesthin. Вже в 14 столітті з'явилася інша, німецька назва: Wonneberg – що означає чудовий або блаженний пагорб. Сучасну назву встановив історик Войтех Кентшинський у 1879 році. Від довоєної забудови села залишилися: колишня сільська школа на вулиці Kielecka 8, та будинок на вулиці Warszawska, 52 – колишня оселя священика, який служив у євангельській церкві св. Єжи, зруйнований у 1945 року.

Водосховище Цедрова і Лебедина 	11
природа & відпочинок → для любителів прогулянок	
	
54°20′25.1″N 18°34′50.8″E﻿ / ﻿рајон вулиць: Cedrowa і Łabędzie﻿ / 	
	
Dojazd → Зупинка Lipowa автобус 167,168,267 а далі 10 хвилин пішки	

Водосховища Cedrowa та Łabdzia, хоч і розташовані біля головних вулиць міста: Kartuska і Aleja Pawła Adamowicza, щоб знайти їх треба заглибитися в житлові квартали. Навколо обох водосховищ дуже багато зелені, що без сумнівів сподобається людям, які люблять досліджувати маловідомі місця. Водосховище Łabędzie регулює стік води в Потокy Siedleckim, його площа становить 1,8 га. З півночі його оточують пагорби з дачними ділянками (ROD), а з півдня знаходиться новий житловий масив. Біля водойми є пішохідна доріжка, дитячий майданчик та спортзал на відкритому повітрі. Подібно облаштоване місце для активного відпочинку можна знайти на Цедровському водосховищі. Крім того, там є окрема зона барбекю з місцем для сидіння та столом. Цедровське водосховище трохи менше сусіднього – його площа становить 1 га. На цих водоймах можна рибалити.